

Handlingsplan för likabehandling av studenter vid Stockholms universitet. Läsåret 2004/2005.

R 2004-07-01, dnr SU 40 0371-03

Inledning

Lagen om likabehandling av studenter i högskolan (SFS 2001:1286) trädde i kraft 2002-03-01. Enligt lagen skall en högskola

- bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja studenters lika rättigheter oavsett könstillhörighet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder,

- vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att studenter eller sökande utsätts för trakasserier,

- upprätta en plan som skall innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att främja studenters lika rättigheter oavsett könstillhörighet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och för att förebygga och förhindra trakasserier. Planen skall vidare innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som högskolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året,

- samt, när universitetet får kännedom om att en student anser sig ha blivit utsatt för sådana trakasserier, utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserier och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier.

Därav följer att Stockholms universitet skall bereda alla personer oavsett kön, etnisk och religiös tillhörighet, ålder, sexuell läggning eller funktionshinder likvärdiga möjligheter till högskoleutbildning. Diskriminering eller trakasserier av universitetets studenter eller sökande skall inte få förekomma.

Rektor är ytterst ansvarig för att Stockholms universitet blir ett jämlikt universitet. För att uppnå detta är det nödvändigt att alla prefekter och chefer inom förvaltningen vid universitetet ansvarar för jämlikhetsarbetet inom sina områden. Det är också av största vikt att samtliga anställda och studenter strävar mot detta mål. Detta innebär att varje institution och enhet skall i sin verksamhet integrera lokala aktiviteter som beaktar och svarar mot mål och åtgärder som främjar likabehandling. De aktiva åtgärderna som vidtas vid

institutioner och enheter samordnas till att bli en del av den årliga planen som gäller för hela universitetet.

Övergripande mål

I Stockholms universitets Mål för grundutbildning 2003-2005 föreskrivs att akademisk utbildning vilar på vetenskaplig grund och har som syfte att studenterna skall utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt. Stockholms universitet skall präglas av fritt kunskapssökande, fri forskning, kritiskt tänkande samt ifrågasättande av rådande föreställningar och strukturer och vara en arena för fri debatt.

Stockholms universitet skall enligt de av universitetsstyrelsen fastställda övergripande målen för universitetet aktivt främja mångfald och låta verksamheten präglas av jämställdhet, jämlikhet och samhörighet. Frågor som rör tillgänglighet, mottagande och bemötande av människor med olika behov och bakgrund skall ges hög prioritet.

Universitetet skall också erbjuda alla studenter, lärare och övriga anställda goda arbetsförhållanden samt en kreativ studie- och forskningsmiljö. Oavsett könstillhörighet, religion eller trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder ska studenter behandlas och bemötas med respekt och värdighet. Hänsyn ska tas till olikheter för att främja individens möjligheter till studier och arbete.

Studenter och anställda vid Stockholms universitet ska ha god kännedom om diskrimineringsfrågor och lagar inom området och måste respektera dessa. Kännedom om de rutiner som gäller vid diskriminering och trakasserier ska förmedlas till alla och även vara tillgängliga via publicerat material. Även kontaktpersoner vid praktikplats och studenter som genomför praktik i samband med utbildning skall informeras om att lagen om likabehandling av studenter i högskolan gäller under den tiden som man befinner sig på praktikplatsen.

Ingen student ska missgynnas vid antagning. Information om studenternas rättigheter enligt lagen om likabehandling av studenter i högskolan ska förmedlas till alla studenter. Särskilt uppmärksamhet ska fästas vid introduktionskurser och nyanställning.

En kritisk diskussion förutsätts kring litteratur som kan uppfattas som kränkande.

Ingen student ska missgynnas vid examination eller handledning.

Aktivitetsplan för läsåret 2004/2005

Stockholms universitets hemsida ska tillhandahålla information om lagen om likabehandling av studenter i högskolan. Följande information ska finnas:

- Stockholms universitets likabehandlingsplan
- Information om vilka rutiner som gäller om man vill anmäla diskriminering
- Kontaktinformation till Stockholms universitets utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor
- Information om vilka kontaktpersoner som finns på de olika institutionerna
- Lag (SFS 2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan
- Lagtexten på engelska
- En länk till JämO, DO, HO och HomOs hemsidor
- Information om de olika studentföreningar och deras aktiviteter

Ansvarig: utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor.

Informationsblad ska delas ut och göras tillgängliga till alla nyantagna.

Ansvarig: utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor.

De åtgärder som ska vidtas för att förebygga diskriminering på grund av könstillhörighet, etnisk tillhörighet, religion eller olika trosuppfattningar, sexuell läggning eller funktionshinder vid betygssättning och examination kommer att inledas under läsåret men även fortsätta under de närmaste fem åren. En omarbetning av de skriftliga examinationsrutiner måste ske gradvis och institutioner där anonyma examinationsformer redan existerar kommer att vara vägledande.

Ansvarig: prefekter och kursföreståndare.

En enkät om universitetets psykosociala miljö kommer att utföras under höstterminen 2004 och vårterminen 2005.

Resultatet av enkäten kommer att beaktas i framtida likabehandlingsplaner.

Ansvarig: chefen för studentbyrån.

Arbetet med en skrift med etiska regler ska avslutas. Konkreta råd och tydlig vägledning skall tas fram rörande det sätt som personal och studenter skall bemöta varandra och vilka förhållningssätt som skall genomsyra universitetets verksamhet. Reglerna kommer sedan att läggas ut på hemsidan och spridas internt.

Ansvarig: utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor.

Den kritiska diskussionen kring kurslitteratur som kan uppfattas som kränkande ska ske kontinuerligt.

Ansvariga: prefekter och kursföreståndare.

Alla nedanstående specifika mål ska kontinuerligt uppföljas.

Ansvarig: utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor.

En ny likabehandlingsplan för 2005/2006 ska utarbetas.

Ansvarig: utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor.

Definitioner

direkt diskriminering: att missgynna en student eller en sökande genom att behandla henne eller honom sämre än högskolan behandlar, har behandlat eller skulle ha behandlat någon annan i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med könstillhörighet, etnisk tillhörighet, olika trosuppfattningar, sexuell läggning eller funktionshinder (se även indirekt diskriminering).

etnisk tillhörighet: att någon tillhör eller har ursprung i en etnisk grupp av personer med religiösa, kulturella eller fysiska särdrag.

funktionshinder: varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av funktionsförmågan som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen eller har uppstått därefter.

indirekt diskriminering: att missgynna en student eller en sökande genom att tillämpa en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken särskilt missgynnar personer med viss könstillhörighet, etnisk tillhörighet, olika trosuppfattningar, eller sexuell läggning eller visst funktionshinder (se även direkt diskriminering).

jämlikhet: rättvisa förhållanden mellan alla individer och grupper i samhället som utgår ifrån att alla människor har lika värde oavsett kön, etnisk tillhörighet, olika trosuppfattningar, sexuell läggning, social tillhörighet m.m.

jämställdhet: rättvisa förhållanden mellan kvinnor och män som innebär att kvinnor och män har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

sexuell läggning: homosexuell, bisexuell, heterosexuell eller transsexuell läggning.

sexuella trakasserier: sådant ovälkommet uppträdande grundat på kön eller ovälkommet uppträdande av sexuell natur som kränker studentens integritet. Definitionen understryker att trakasserier inte behöver vara av fysisk natur. Det kan vara fråga om skämt, förslag, blickar, bilder m.m. Här kan det röra sig om förlöjligande generaliseringar av kvinnliga eller manliga egenskaper eller om homo- eller heterosexuella egenskaper. Det kan även vara fråga om ignorerande eller exempelvis undanhållande av information.

Organisation och ansvar

Rektors roll Rektor har det övergripande ansvaret för att det bedrivs ett målinriktat och aktivt likabehandlingsarbete vid Stockholms universitet.

Förvaltningschefens roll

Förvaltningschefen har det övergripande ansvaret för hantering av likabehandlingsfrågor inom de universitetsgemensamma funktionerna. Ansvaret innebär en pådrivande, samordnande och uppföljande funktion avseende diskrimineringsfrågor och likabehandling av studenter vid Stockholms universitet. Förvaltningschefen vidaredelegerar ett funktionsansvar till enhetschefer inom universitetets förvaltning.

Fakultetsnämndernas roll

Det ankommer på fakultetsnämnderna att tillse att likabehandlingsfrågor beaktas i planering, uppföljning och utvärdering av grund- och forskarutbildning.

Prefekternas roll

Prefekter har det direkta ansvaret att likabehandlingsarbetet utförs inom organisationen och att det integreras som en naturlig del av den reguljära verksamheten på institutionen. Prefekten ska utse en kontaktperson för likabehandlingsfrågor på institutionsnivå. Årlig uppföljning av utförda åtgärder ska rapporteras i samband med den årliga verksamhetsuppföljningen.

Kursföreläsarnas roll

Kursföreläsarna, i samband med prefekterna, ansvarar för innehållet i kurslitteraturen. En kritisk diskussion förutsätts kring litteratur som kan uppfattas som kränkande.

Kontaktpersonernas roll (dvs. inom institutionerna)

Vid institutioner, Stockholms universitets bibliotek, Studentbyrån, Studenthälsan och berörda enheter inom förvaltningen skall kontaktpersoner för likabehandlingsfrågor

utes. Kontaktpersoner ska på uppdrag av prefekten eller enhetschefen och i samverkan med studenterna inkomma med förslag till förbättringsåtgärder inom institutionen och universitetet som helhet.

Studentrepresentanternas roll (och inflytande)

Likabehandlingsarbetet ska ske i nära samarbete med studenterna. Stockholms universitets studentkår utser representanter för arbetet med likabehandlingsfrågor. Studentrepresentanter verkar för studenternas rättigheter och skyldigheter enligt lagen om likabehandling av studenter i högskolan.

Jämlikhetsgruppens roll

Rektor vid Stockholms universitet har den 2003-11-06 beslutat inrätta en rådgivande grupp i vars uppgifter ingår att följa upp universitetets jämlikhetsarbete. Gruppen består av lärarrepresentanter, studentrepresentanter och ett sekretariat. Gruppen ska stödja och vidareutveckla arbetet med likabehandlingsplanen.

Utredare och koordinator för likabehandlingsfrågors roll

Som ett led i att främja studenternas lika rättigheter har Stockholms universitet inrättat en tjänst som har som huvuduppgift att arbeta med likabehandlingsfrågor. Arbetsuppgifterna omfattar utredningar som rör anmälningar av ärenden om eventuell diskriminering och kränkande behandling av studenter. Vidare ingår i tjänsten att informera berörda inom universitetet om lagen om likabehandling av studenter och därtill hörande frågor samt att delta i utvecklings- och utvärderingsarbetet kring jämlikhet inom universitetet. Tjänsten är knuten till Studentbyrån.

Specifika mål

Kön

Kön ska inte utgöra grund för diskriminerande särbehandling och genusperspektiv ska som en naturlig del av utbildningen integreras i utbildning och forskning.

Studenter och anställda skall få kunskap om jämställdhets- och genusfrågor genom att erbjudas seminarier och föreläsningar. Ansvariga: prefekter och övriga enhetschefer.

Vid introduktionsdagar för såväl studenter som anställda ska likabehandling av studenter vad avser kön särskilt belysas. Ansvariga: prefekter, enhetschefer, kontaktpersoner och

studentrepresentanter.

En skrift med etiska regler skall utarbetas. I denna skall anges hur studenter och anställda ska bemöta varandra utifrån ett jämställdhets- och genusperspektiv.

Ansvariga: prefekter, enhetschefer, kontaktpersoner och studentrepresentanter.

En undersökning av könsfördelningen inom kurser vid Stockholms universitet ska göras. Där jämställdhet anses vara ett särskilt problem, ska förslag till åtgärder läggas fram.

Ansvariga: utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor.

En kritisk diskussion förutsätts kring kurslitteratur i det fall litteraturen kan uppfattas som kränkande vad avser kön. Så långt som möjligt ska författare och lärare av bägge könen finnas representerade i kursen.

Ansvariga: kursföreståndare och prefekter.

Schemaläggning av undervisning, förläggning av grupparbeten, obligatoriska moment och tentamen ska i största möjliga mån göras med hänsyn tagen till studenter med familjeförpliktelser. Möjligheten att byta undervisningsgrupp för att anpassa rutiner kring föräldraskap skall i största möjliga mån beaktas.

Ansvariga: kursföreståndare och prefekter.

Åtgärder ska vidtas för att undvika diskriminering på grund av kön vid betygssättning och examination. För att förebygga diskriminering på grund av kön ska skriftliga examinationer vara anonyma där examinationsformen tillåter.

Ansvariga: prefekter.

I alla frågor som rör diskriminering på grund av kön kan studenten vända sig till Stockholms universitets utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor.

Etnisk tillhörighet eller olika trosuppfattningar

Alla studenter vid Stockholms universitet ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet eller olika trosuppfattningar. Universitetets studenter ska spegla den etniska och sociala mångfald som existerar i samhället och särskilt i huvudstaden.

Studenter och anställda skall få kunskap om frågor kring etnisk tillhörighet och olika trosuppfattningar genom att erbjudas seminarier och föreläsningar.

Ansvariga: prefekter och övriga enhetschefer.

Vid introduktionsdagar för såväl studenter som anställda ska likabehandling av studenter vad avser etnisk tillhörighet och olika trosuppfattningar särskilt belysas.

Ansvariga: prefekter, enhetschefer, kontaktpersoner och studentrepresentanter.

I utarbetandet av en skrift med etiska regler skall tydliga bestämmelser tas fram som särskilt tar hänsyn till hur studenter och anställda ska bemöta varandra med beaktande av vederbörandes etniska tillhörighet och trosuppfattning.

Ansvariga: prefekter, enhetschefer, kontaktpersoner och studentrepresentanter.

En kritisk diskussion förutsätts kring kurslitteratur i det fall litteraturen kan uppfattas som kränkande vad avser etnisk tillhörighet och olika trosuppfattningar.

Ansvariga: kursföreståndare och prefekter.

Schemaläggning av undervisning, förläggning av grupparbeten, obligatoriska moment och tentamen ska i största möjliga mån göras med hänsyn tagit till studenter som av religiösa skäl inte har möjlighet att delta på vissa religiösa helgdagar.

Ansvariga: kursföreståndare och prefekter.

Åtgärder ska vidtas för att undvika diskriminering på grund av etnisk tillhörighet och olika trosuppfattningar vid betygssättning och examination. För att förebygga diskriminering på grund av etnisk tillhörighet eller olika trosuppfattningar ska skriftliga examinationer vara anonyma där examinationsformen tillåter.

Ansvariga: prefekter.

I alla frågor som rör diskriminering på grund av etnisk tillhörighet eller olika trosuppfattningar kan studenten vända sig till Stockholms universitets utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor.

Sexuell läggning

Alla studenter vid Stockholms universitet ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning. Det heteronormativa perspektivet ska inte innebära att studenter med en annan sexuell läggning osynliggörs, ifrågasätts eller tvingas ut i ett utanförskap.

Studenter och anställda skall få kunskap om frågor kring sexuell läggning genom att erbjudas seminarier och

föreläsningar.

Ansvariga: prefekter och övriga enhetschefer.

Vid introduktionsdagar för såväl studenter som anställda ska likabehandling av studenter vad avser sexuell läggning särskilt belysas.

Ansvariga: prefekter, enhetschefer, kontaktpersoner och studentrepresentanter.

I utarbetandet av en skrift med etiska regler skall tydliga bestämmelser tas fram som särskilt tar hänsyn till hur studenter och anställda ska bemöta varandra med beaktande av det faktum att heterosexuell samlevnad är inte det självklara för alla.

Ansvariga: prefekter, enhetschefer, kontaktpersoner och studentrepresentanter.

En kritisk diskussion förutsätts kring kurslitteratur i det fall litteraturen kan uppfattas som kränkande vad avser sexuell läggning.

Ansvariga: kursföreståndare och prefekter.

Åtgärder ska vidtas för att undvika diskriminering på grund av sexuell läggning vid betygssättning och examination. För att förebygga diskriminering på grund av sexuell läggning ska skriftliga examinationer vara anonyma där examinationsformen tillåter.

Ansvariga: prefekter.

I alla frågor som rör diskriminering på grund av sexuell läggning kan studenten vända sig till Stockholms universitets utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor.

Funktionshinder

Alla studenter vid Stockholms universitet ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett funktionshinder. Funktionsnedsättning ska inte innebära begränsad tillgång till utbildning eller lokal. Möjligheten för funktionshindrade att delta i universitetslivet på lika villkor ska i alla hänseende eftersträvas.

Studenter och anställda skall få kunskap om frågor kring funktionshinder genom att erbjudas seminarier och föreläsningar.

Ansvariga: prefekter och övriga enhetschefer.

Vid introduktionsdagar för såväl studenter som anställda ska likabehandling av studenter vad avser funktionshinder särskilt

belysas.

Ansvariga: prefekter, enhetschefer, kontaktpersoner och studentrepresentanter.

I utarbetandet av en skrift med etiska regler skall tydliga bestämmelser tas fram som särskilt tar hänsyn till hur studenter och anställda ska bemöta varandra med beaktande av de särskilda behov som studenter med funktionshinder har rätt till.

Ansvariga: prefekter, enhetschefer, kontaktpersoner och studentrepresentanter.

En kritisk diskussion förutsätts kring kurslitteratur i det fall litteraturen kan uppfattas som kränkande vad avser funktionshinder. Kurslitteratur ska dessutom vara bestämd så tidigt som möjligt för att underlätta införskaffande av hjälpmedel för funktionshindrade studenter.

Ansvariga: kursföreståndare och prefekter.

Åtgärder ska vidtas för att undvika diskriminering på grund av funktionshinder vid betygssättning och examination. För att förebygga diskriminering på grund av funktionshinder ska skriftliga examinationer vara anonyma där examinationsformen tillåter.

Ansvariga: prefekter.

Särskilt och lämpligt stöd och hjälp till funktionshindrade ska erbjudas vid examination.

Ansvarig: Studentbyråns handläggare för stöd till studenter med funktionshinder.

Stockholms universitets lokaler, verksamheter och informationsspridning ska kontinuerligt undersökas i syfte att tillgängliggöra och underlätta för studenter med funktionshinder.

Ansvariga: prefekter, förvaltningschef, enhetschefer och studentrepresentanter.

I alla frågor som rör diskriminering på grund av funktionshinder kan studenten vända sig till Stockholms universitets utredare och koordinator för likabehandlingsfrågor.